

LÍFEYRISMÁL

BREYTINGAR Á LSR, A-DEILD

Gunnar Helgason, sviðsstjóri kjara- og réttindasviðs Fíh
Ragnheiður Gunnarsdóttir, stjórnarmaður í lífeyrissjóði hjúkrunarfræðinga

Í SEPTEMBER skrifuðu fjármála- og efnahagsráðherra fyrir hönd ríkissjóðs, Samband íslenskra sveitarfélaga fyrir hönd sveitarfélaganna, BSRB, Bandalag háskólamanna og Kennarasamband Íslands undir samkomulag um breytingar á lífeyriskerfi opinberra starfsmanna. Breytingarnar taka til A-deildar LSR (lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins) og Brúar (lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga). Um 35.000 manns greiða í þessa tvo sjóði. Félagsmenn Fíh (Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga) eru um 2700 í LSR.

Í samkomulaginu var kveðið á um samræmingu og jöfnun lífeyrisréttinda á almennum og opinberum vinnumarkaði og að unnið verði að því að jafna launakjör á milli þessara geira vinnumarkaðarins. Miðað er við að eftir breytingarnar búi allir á vinnumarkaði við sama fyrirkomulag í lífeyrismálum og geti fært sig milli lífeyrissjóða hvenær sem er starfsævinnar án þess að það hafi teljandi áhrif á réttindi þeirra. Til þess að breytingarnar nái fram að ganga og réttindi núverandi félagsmanna LSR séu tryggð leggja ríki og sveitarfélög fram 120 milljarða í sérstaka lífeyrisaukasjóði. Þar af greiðir ríkið rúmlega 91 milljarð króna. Þessi eingreiðsla er sambærileg við ógreidda skuld sem annars myndi falla á ríkið síðar. Daginn eftir að samkomulagið var undirritað var lagt fram frumvarp á Alþingi með breytingum á lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins.

Ekkert samráð haft við Fíh

Sú undarlega ákvörðun var tekin að hafa Fíh ekki með í ráðum við gerð samkomulagsins eða samningu frumvarpsins um breytingar á lífeyrissjóðnum þar sem félagið er ekki bandalag eða samtök launþega samkvæmt skilgreiningu stjórnvalda heldur einungis stéttarfélag. Fíh hefur mótmælt þessu og bent á að ekkert í lögum um kjarasamninga opinberra starfsmanna nr. 94/1986 geri hlut bandalaga eða samtaka veigameiri að þessu leyti en stéttarfélag sem standa utan slíkra heildarsamtaka. Einnig telur Fíh óeðlilegt að ekki sé haft samráð við stéttarfélag sem hefur tvö til þrjú þúsund ríkisstarfsmenn innan sinna raða.

Fíh getur tekið undir mörg af þeim sjónarmiðum sem fram koma í samkomulaginu og frumvarpinu. Eitt þeirra er að leysa þarf úr því hvernig ríkið ætlar að standa við skuldbindingar sínar vegna skuldar við LSR sem ekki hefur verið tekið á í mörg ár. Félagið telur hins

vegar varasamt að samin séu frá opinberum starfsmönnum réttindi í lífeyrismálum án þess að fyrir liggi nákvæmlega hvað kemur í stað þeirra réttinda. Engin skuldbindandi loforð hafa komið fram af hálfu ríkisvaldsins um að launamunur verði jafnaður milli almenna vinnu- markaðarins og hins opinbera samhliða skertum lífeyrissréttindum. Ef hjúkrunarfræðingar verða ekki með í ráðum eða hafiðir með þegar kemur að því að jafna kjör á vinnumarkaði er líklegt að enn verr muni ganga að halda hjúkrunarfræðingum í starfi. Nýliðun verður erfiðari og skortur á hjúkrunarfræðingum, sem til staðar er nú þegar, verður

enn meiri. Mönnun í stöður hjúkrunarfræðinga á sjúkrahúsum, heilsugæslu og öðrum heilbrigðisstofnunum verður því áfram erfið.

Þær breytingar, sem boðaðar eru í frumvarpinu, snerta félagsmennna Fíh sem í dag eru aðilar að A-deild LSR á þrennan hátt að mati Fíh:

Þeir hjúkrunarfræðingar, sem hafa þegar hafið töku lífeyris í A-deild sjóðsins, missa skuldbindingu launagreiðanda á að hækka mótframlag ef sjóðurinn á ekki fyrir skuldbindingum sínum og geta lífeyrisgreiðslur til þeirra því lækkað.

Þeir hjúkrunarfræðingar, sem eru í starfi í dag, hafa verið að ávinna sér jöfn

réttindi og það leiðir til þess að að króna, sem borguð er inn fyrir starfsmann sem er t.d. 66 ára, gefur jafn ríkuleg réttindi og króna sem borguð er fyrir starfsmann sem er t.d. 20 ára. Með breytingunni á lífeyrissjóðnum mun ávinnslan breytast í aldurstengda ávinnslu frá og með næstu áramótum og munu þá krónur, sem koma inn snemma á starfsævinni, verða verðmætari en krónur sem koma inn seinna á starfsævinni. Réttindin verða því sambærileg sem til staðar eru á almenna vinnumarkaðnum. Þeir sem eru sjóðsfélagar í dag munu fá greiddan svokallaðan lífeyrisauka frá sínum launagreiðanda til að tryggja að þeir njóti lífeyris áfram eins og um jafna ávinnslu hefði verið að ræða. Sjóðsfélaginn mun eiga rétt á lífeyrisaukanum meðan hann er í föstu starfi og greiðslur hans til sjóðsins falli ekki niður í

Engin skuldbindandi loforð hafa komið fram af hálfu ríkisvaldsins um að launamunur verði jafnaður milli almenna vinnumarkaðarins og hins opinbera samhliða skertum lífeyrissréttindum.

meira en 12 mánuði annars muni réttur til lífeyrisauka falla niður. Þessir hjúkrunarfræðingar missa einnig skuldbindingu launagreiðanda á að hækka mótframlag inn í sjóðinn ef sjóðurinn á ekki fyrir skuldbindingum sínum. Auk þess mun lífeyrisaldur þeirra hækka úr 65 árum í 67 ár.

Þeir hjúkrunarfræðingar, sem koma inn í félagið frá og með næstu áramótum, munu njóta aldurstengdrar ávinnslu og komast á lífeyrisaldur 67 ára. Þeir njóta því lakari kjara en hinir hóparnir sem taldir eru upp lið í 1 og 2.

Réttur hjúkrunarfræðinga, sem eru virkir greiðendur í A-deild á árinu 2016 og starfa hjá öðrum launagreiðendum en ríki og sveitarfélögum, er ekki að fullu ljós. Hægt er að lesa það út úr frumvarpinu að hjúkrunarfræðingar eigi einungis rétt á lífeyrisauka að launagreiðandi þeirra hafi samþykkt að greiða sérstakt iðgjald fyrir sjóðfélaga. Regla þessi tekur t.d. til launagreiðenda sem eru sjálfseignarstofnanir en lífeyrisframlög hjúkrunarfræðinga renna samt til A-deilda LSR. Um er að ræða stofnanir eins og Hrafnistu, Eir, Skjól, Grund og fleiri stofnanir sem eru reknar með fjárframlögum úr ríkissjóði.

Það er því ljóst að um er að ræða grundvallarbreytingar á skipan lífeyrismála hjúkrunarfræðinga og ekki að fullu ljóst hvernig skipan lífeyrisréttinda verður hjá félagsmönnum Fíh í framtíðinni ef fyrirhuguð breyting nær fram að ganga.

Alvarlegar athugasemdir við efni frumvarpsins

Fíh sendi inn umsögn um frumvarp um breytingar á lögum um LSR. Ekki stóð til að bjóða félaginu að fylgja umsögninni eftir á fundi með fjárlaganefnd og þurfti talsverða eftirgangsmuni af hálfu félagsins að fá boð á fund með fjárlaganefnd. Fulltrúar félagsins fóru á fund fjárlaganefndar Alþingis í byrjun október ásamt fulltrúum annarra stéttafélaga til að fylgja eftir umsögn félagsins. Í umsögninni gerði Fíh alvarlegar athugasemdir við efni frumvarpsins og taldi að um slíkar grundvallarbreytingar væri að ræða að ekki væri kostur á öðru en að fresta meðferð frumvarpsins fram yfir kosningar

Fjöldmörg önnur stéttarfélög mótmæltu fyrirhugðum breytingum á LSR. Jafnframt komu fram athugasemdir frá bandalögunum, sem aðild áttu að samkomulaginu, um að frumvarpið með boðuðum

breytingum væri ekki í samræmi við samkomulagið. 7. október kom síðan yfirlýsing frá stjórnvöldum þar sem afgreiðslu frumvarpsins var frestað. Þar kom fram að stjórnvöld og sveitarfélög teldu að fullt samræmi væri milli samkomulagsins og lagafrumvarpsins. Þegar breytt afstaða heildarsamtakanna lá fyrir voru ríki og sveitarfélög reiðubúin til að ræða afmarkaðar breytingar á fyrirkomulagi ábyrgðar launagreiðenda en samtökin höfðu ekki áhuga á að vinna að slíku samkomulagi.

Ljóst er að baráttunni fyrir því að hjúkrunarfræðingar verði hafðir með í ráðum þegar gera á breytingar á lífeyrisréttindum þeirra er hvergi nærri lokið og mun félagið halda áfram að gæta hagsmuna félagsmanna í þeim efnum. Félagið hvetur því hjúkrunarfræðinga til þess að fylgjast vel með fréttum af slíku þegar málið kemur aftur til meðferðar á nýkjörnu Alþingi nú í vetur.